

1ο ΓΕΛ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΥ-ΚΟΡΔΕΛΙΟΥ
Β' ΤΕΤΡΑΜΗΝΟ 2011-2012
Project A' Λυκείου

Τα Προβλήματα της Εφηβικής Ηλικίας



Συμμετέχοντες
Βαρυπάτη Στέλλα
Βινέ Διονυσία
Γαλατά Μαριάνθη
Γκούβα Ειρήνη
Γραμματικοπούλου Μαρία

Εκπαιδευτικοί :
Μιχαηλίδης Γεώργιος
Σαββίδου Κωνσταντίνα

Περιεχόμενα

▪ Εξαρτησιογόνες ουσίες

Εισαγωγή

Ποιες είναι ;

Τι προκαλούν ;

Τι οδηγεί τους εφήβους στη χρήση τους; (Αίτια)

Μορφές Εξάρτησης

Πως μπορούν οι γονείς να καταλάβουν αν τα παιδιά τους κάνουν κάποια κατάχρηση και πως μπορούν να βοηθήσουν ;

Πως μπορεί ένας έφηβος να σταματήσει τις καταχρήσεις ;

Πως μπορεί το σχολείο να βοηθήσει σε τέτοιες καταστάσεις;

Εξειδικευμένη Έρευνα

▪ Βία και Εγκληματικότητα

Βία

Ορισμός

Μορφές

Τα αίτια και οι αφορμές που οδηγούν ένα νέο στη βία. (εφόσον είναι ο θύτης)

Τι προκαλεί η βία στους νέους ; (και στις δυο περιπτώσεις του θύματος ή του θύτη)

Τι μπορούν να κάνουν οι γονείς ;

Ενδοσχολική Βία

Εγκληματικότητα

Ορισμός

Μορφές

Τα αίτια και οι αφορμές που οδηγούν ένα νέο στη παρανομία .

Τι αποτελέσματα έχει στους νέους η εγκληματικότητα;

Τι μπορούν να κάνουν για αυτό οι γονείς ;

▪ Ενδοοικογενιακά Προβλήματα

Ορισμός

Τι μορφή μπορεί να έχουν ;

Κατά πόσο επηρεάζουν τους εφήβους ;

Εξαρτησιογόνες Ουσίες

Η χρήση ναρκωτικών είναι πια αρκετά διαδεδομένη ανάμεσα στους εφήβους και η κατάχρηση τους αποτελεί ένα συνεχώς οξυνόμενο πρόβλημα. Τι είναι όμως τα ναρκωτικά; Ο όρος μπορεί να χρησιμοποιηθεί για πολλές ουσίες, από το αλκοόλ και τον καπνό έως την κάνναβη και την ηρωίνη. Στο κεφάλαιο αυτό όμως, θα κάνουμε ιδιαίτερη αναφορά στα ναρκωτικά που χρησιμοποιούνται παράνομα (όπως η κοκαΐνη



, η ηρωίνη και η νικοτίνη), και των οποίων η χρήση και κατάχρηση μπορεί να επηρεάσει σε μεγάλο βαθμό αρνητικά την ποιότητα ζωής των χρηστών .

Οι εξαρτησιογόνες ουσίες κατατάσσονται σε νόμιμες και παράνομες. Οι νόμιμες αποτελούνται από τον καπνό , αλκοόλ και τα ψυχοδραστικά φάρμακα . Αντίστοιχα οι παράνομες αποτελούνται από την μαριχουάνα (αλλιώς χασίς ή κάνναβη) , ηρωίνη , κοκαΐνη, LSD και έκσταση.

Πολλοί έφηβοι κάνουν χρήση ναρκωτικών χωρίς αυτό να τους βλάπτουν , παρόλα αυτά υπάρχουν πολλοί σοβαροί κίνδυνοι . Το Βρετανικό Ινστιτούτο Έρευνας της Εξάρτησης από τα Ναρκωτικά έχει επισημάνει τις εξής κατηγορίες κινδύνων :

Υπερβολική χρήση ναρκωτικών

- Υπερβολική ποσότητα ναρκωτικού σε μια δόση μπορεί να αποβεί θανατηφόρα ή να προκαλέσει μια εξαιρετικά βασανιστική εμπειρία στο άτομο.
- Μεγάλες και συχνές δόσεις είναι δυνατόν να βλάψουν τις πνευματικές και σωματικές λειτουργίες , καθώς και τη φυσιολογική ανάπτυξη του ατόμου .
- Η χρηματική αξία των ναρκωτικών μπορεί να οδηγήσει σε χειροτέρευση της διατροφής και διαμονής του ατόμου , καθώς και σε πτώση του βιοτικού επιπέδου του .

Ακατάλληλος χρόνος και τρόπος λήψης των ναρκωτικών

- Σε μέτριες δόσεις , οι περισσότερες ψυχότροπες ουσίες μειώνουν την ικανότητα προσοχής , το χρόνο αντίδρασης και τον κινητικό συντονισμό του ατόμου , και έτσι ,επηρεάζουν αρνητικά την οδήγηση ,τον χειρισμό μηχανημάτων την μελέτη και άλλες παρόμοιες δραστηριότητες .

Νοθευμένα ναρκωτικά

- Τα ναρκωτικά προσφέρονται στην παράνομη αγορά και δεν είναι πάντοτε αυτά που δηλώνονται ότι είναι .Είναι πιθανόν να περιέχουν ξένες προσμίξεις και νοθεύσεις με απρόβλεπτες και , πιθανά , επικίνδυνες παρενέργειες .

Διπλασιασμός της δόσης

- Ο διπλασιασμός της δόσης των ναρκωτικών , η λήψη δηλαδή του ενός σύντομα μετά το άλλο , πολλαπλασιάζει τους κινδύνους ενός βλαβερού αποτελέσματος . Μερικοί χρήστες παίρνουν ταυτόχρονα διαφόρων ειδών ναρκωτικά αυτά συνδυάζονται και αλληλεπιδρούν , γεγονός που είναι πιθανόν να αποδειχθεί θανατηφόρο.

Λήψη ναρκωτικών με ένεση

- Αυτή είναι η πιο επικίνδυνη μέθοδος λήψη ναρκωτικών , που όμως ευτυχώς δεν είναι τόσο διαδεδομένη όσο άλλοι τρόποι λήψεως .Οι σπουδαιότεροι κίνδυνοι προέρχονται από μολύνσεις (π.χ. ηπατίτιδα , AIDS), αποστήματα και γάγγραινα .

Λήψη ναρκωτικών κατά τη διάρκεια της εγκυμοσύνης

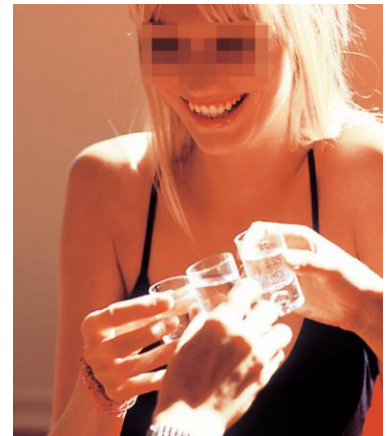
- Το έμβρυο μπορεί να υποστεί ανεπανόρθωτες βλάβες όταν η έγκυος μητέρα κάνει χρήση ναρκωτικών .

Νόμοι που αφορούν τα ναρκωτικά

- Ο χρήστης και ο έμπορος ναρκωτικών κινδυνεύουν γιατί παραβιάζουν τους νόμους περί ναρκωτικών, οι ποινές είναι επίσης πολύ βαριές .

Ατομικές διαφορές και λήψη ναρκωτικών

- Οι επιδράσεις των ναρκωτικών ποικίλλουν ανάλογα με το σωματικό βάρος του ατόμου και την ψυχосύνθεση του .Ο τύπος του νεαρού ατόμου ,που είναι πιθανόν να εθιστεί , είναι πολύ συχνά ο ίδιος τύπος που εμφανίζει στο τέλος της εφηβείας σοβαρές ψυχικές διαταραχές , το υπόβαθρο είναι συνήθως κοινό και στους δύο : ένα διαλυμένο σπίτι , γονεϊκές συγκρούσεις και ένας δεσποτικός ή αναποτελεσματικός γονιός , πατέρας ή μητέρα , γονείς , δηλαδή που προσφέρουν λίγα με το παράδειγμα ή με το επίπεδό τους . Είναι , πραγματικά , σπάνια εξαίρεση να συναντήσει κανείς ένα νέο εθισμένο στα ναρκωτικά χωρίς πολύ σοβαρά οικογενειακά προβλήματα. Αυτό δεν σημαίνει ότι τα προβλήματα αυτά είναι η πραγματική αιτία του εθισμού , αλλά μάλλον ότι η λήψη ναρκωτικών είναι ένας από τους πολλούς τρόπους για να αντιμετωπίσει κανείς φαινομενικά τα δυσεπίλυτα προσωπικά του προβλήματα , ένας τρόπος όμως που είναι πολύ της μόδας .



Τα αίτια που ωθούν κάποιον στη συστηματική χρήση ναρκωτικών για μεγάλα χρονικά διαστήματα είναι πολλά και ποικίλα. Ίσως υπάρχουν στοιχεία αντίδρασης , δηλαδή αυτό που οι γονείς αποδοκιμάζουν και φοβούνται ,επίσης μπορεί τα ναρκωτικά να ασκούν μια ιδιαίτερη έλξη στον έφηβο , ιδιαίτερα όταν γνωρίζει ότι

αυτό είναι κάτι που οι γονείς του δεν είχαν ποτέ δοκιμάσει .Άλλο αίτιο ίσως είναι η πίεση που δέχεται ο έφηβος από τους συνομήλικους του αναζητώντας και βιώνοντας καινούργιες εμπειρίες .Όμως, όσο και αν οι ποικίλοι αυτή παράγοντες συμβάλλουν στην απόφαση του εφήβου να πάρει ναρκωτικά ,το κύριο αίτιο για ένα μεγάλο ποσοστό εφήβων είναι η επιθυμία να ξεφύγουν από τα προβλήματα της εφηβείας,



ακριβώς αυτά τα προβλήματα που κάνουν τη φάση αυτή την πιο δύσκολη της ζωής τους . Επιπλέον υπάρχουν και άλλοι διάφοροι παράγοντες που οδηγούν έναν έφηβο στην κατάχρηση όπως είναι η χαμηλή αυτοεκτίμηση, το άγχος, η δυσκολία στις κοινωνικές σχέσεις, η περιέργεια, η ανάγκη συμμετοχής σε μια παρέα, η επιθυμία τους να δείξουν πως

μεγάλωσαν και η αμφισβήτηση των κοινωνικών κανόνων.

Μορφές Εξάρτησης

Ένας έφηβος μπορεί να εμφανίσει δύο είδη μορφών εξάρτησης , την σωματική και την ψυχική .Όταν ένας έφηβος εθίζετε σωματικά σε μια ουσία σημαίνει πως ο οργανισμός του δεν μπορεί να λειτουργήσει φυσιολογικά χωρίς την ουσία αυτή . Αντίθετα όταν ένας έφηβος εθίζεται ψυχικά σε μία ουσία τότε νιώθει πως έχει την ανάγκη της ουσίας για να διατηρήσει την ψυχική του συνοχή .

Πως μπορούν οι γονείς να καταλάβουν αν τα παιδιά τους κάνουν κάποια κατάχρηση και πως μπορούν να βοηθήσουν ;

Είναι πολύ σημαντικό τόσο για τους γονείς όσο και για τους εκπαιδευτικούς να έχουν πάντα το νου τους για σημάδια που μπορούν να φανερώσουν ότι το παιδί παίρνει ναρκωτικά. Αυτό όμως δεν είναι καθόλου εύκολο ,γιατί μερικά από αυτά τα σημάδια είναι αρκετά συνηθισμένα στους εφήβους .Συχνά οι έφηβοι αλλάζουν σταδιακά τις συνήθειες που είχαν όταν ήταν παιδιά και εκδηλώνουν μία νωθρότητα που μοιάζει με λήθαργο. Έφηβοι που παίρνουν ναρκωτικά έχουν περίπου τις ίδιες εκδηλώσεις .Άλλα σημάδια –«σήματα κινδύνου»- είναι οι ξαφνικές αλλαγές της διάθεσης , η αχαρακτήριστη ευερεθιστότητα ή επιθετικότητα , η έλλειψη ενδιαφέροντος για τη σχολική εργασία , τα σπορ ,τα χόμπι και τους φίλους , η μυστικοπαθής συμπεριφορά , τα συχνά ψέματα , οι περίοδοι υπνηλίας ή αϋπνίας και οι ανεξήγητες εξαφανίσεις χρημάτων και αντικειμένων από το σπίτι.

Εφόσον οι γονείς διαπιστώσουν πως όντως το παιδί τους κάνει χρήση ουσιών πρέπει αρχικά να συζητήσουν μαζί του και φυσικά να του κάνουν μία ήρεμη αντικειμενική ενημέρωση για να τον προειδοποιήσουν για τους κινδύνους.

Ακόμα εάν οι γονείς θεωρούν πως όλο αυτό δεν μπορούν να το χειριστούν από μόνοι τους μπορούν να απευθυνθούν σε ειδικευμένα κέντρα αποτοξίνωσης



κάτι που δεν συνιστάται πολύ γιατί αποξενώνει των χρήστη από την κοινωνία .Παρόλα αυτά μπορούν να απευθυνθούν σε κάποιο ψυχολόγο και σε κάποιον γιατρό που θα παρακολουθεί την κατάσταση του εφήβου.

Εννοείται πως η συμπεριφορά των γονιών παίζει σημαντικό ρόλο για την επιτυχή αποτοξίνωση του νέου από τις ουσίες για αυτό οι γονείς πρέπει να στηρίζουν και να δείχνουν όσο μπορούν στοργή ,αγάπη και υπομονή και επιπλέον να δίνουν μονίμως ελπίδες στον νέο πως μπορεί να το ξεπεράσει και να συνεχίσει την ζωή του.

Πως μπορεί ένας έφηβος να σταματήσει τις καταχρήσεις ;

Οποιοσδήποτε και αν είναι ο χρήστης και οποιαδήποτε κι αν είναι η ουσία που έχει χρησιμοποιήσει, χρειάζεται να ληφθούν τα ίδια πάντοτε «τέσσερα μέτρα» που θα βοηθήσουν τον έφηβο να ξεφύγει από τον «τροχό του βασανιστηρίου» των ναρκωτικών .

- Αναγνώρισε ότι έχεις ένα πρόβλημα και αποφάσισε να κάνεις κάτι γι' αυτό.
- Παράτησε το ναρκωτικό και προσπάθησε να βάλεις τα δυνατά σου ώστε να ξεπεράσεις κάθε φάση και συνέπεια της αποτοξίνωσης.
- Διαμόρφωσε έτσι τη ζωή σου , ώστε να μπορέσεις να μείνεις μακριά από τα ναρκωτικά .
- Προετοιμάσου να αντιμετωπίσεις όσα προβλήματα εμφανιστούν.

Είναι ζωτικής σημασίας για κάθε χρήστη που έχει ήδη αποτοξινωθεί να είναι ενεργητικός ,να βρει νέες δραστηριότητες και κοινωνικές σχέσεις (μακριά από το κύκλωμα των ναρκωτικών). Μελέτες δείχνουν ότι πρώην χρήστες που άλλαξαν τόπο κατοικίας κατάφεραν να μείνουν καθαροί πολύ περισσότερο από αυτούς που έμειναν στον ίδιο τόπο .

Πως μπορεί το σχολείο να βοηθήσει σε τέτοιες καταστάσεις;

Από τις έρευνες που σχετίζονται με την αποτελεσματικότητα των εκπαιδευτικών προγραμμάτων προκύπτουν οι εξής οδηγίες :

- Να αποφεύγουμε υπερβολικές δηλώσεις για τα ναρκωτικά .Έρευνες απέδειξαν ότι ένα μεγάλο ποσοστό μαθητών γνώριζαν από πρώτο χέρι κάποιο χρήστη. Έτσι ,ήταν σε θέση να συγκρίνουν μελοδραματικές ή ανακριβείς δηλώσεις (του τύπου «Το χασίς βλάπτει το εγκέφαλο» ή «Το χασίς πάντα οδηγεί στην ηρωίνη») με τις γνώσεις που είχαν για την πραγματικότητα ,έτσι οι απόψεις και τα λόγια μας –που έχουν μεγάλη βαρύτητα- υποτιμώνται .
- Είναι απαραίτητο οι δάσκαλοι, που εφαρμόζουν εκπαιδευτικά προγράμματα , να γνωρίσουν ένα συγκεκριμένο πρόγραμμα πρόληψης των ναρκωτικών .Όσο πιο εξοικειωμένοι είναι οι μαθητές με τα ναρκωτικά ,τόσο πιο πιθανό είναι να απορρίψουν διάφορες δηλώσεις κατά των ναρκωτικών που γίνονται στα μαθήματα αυτά.
- Μαθήματα που στοχεύουν μόνο στην πρόληψη της χρήσης ναρκωτικών είναι πιθανό να είναι λιγότερο αποτελεσματικά από ό,τι μαθήματα που έχουν μετριοπαθείς στόχους .
- Αυτοί οι μετριοπαθείς στόχοι του δασκάλου θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν:

1. Μείωση της πιθανότητας του πειραματισμού με κάποιο συγκεκριμένο ναρκωτικό .
 2. Προαγωγή μίας συγκεκριμένης στάσης προς τα ναρκωτικά .
 3. Αποσαφήνιση των λόγων (π.χ. πόσο δύσκολο είναι να λες «όχι» όταν είσαι με φίλους) που μπορεί να οδηγήσουν στο να πάρει κάποιος ναρκωτικά σε ειδικές περιστάσεις .
- Είναι πολύ σημαντικό να υπάρξει επανατροφοδότηση κατά την εφαρμογή των εκπαιδευτικών μαθημάτων για τα ναρκωτικά είτε μέσα από ατομικές συζητήσεις και γραπτή εργασία είτε με συστηματική έρευνα . Οι πληροφορίες που θα συγκεντρώσουμε μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τη βελτίωση των μελλοντικών προγραμμάτων .
 - Ας μην παρασυρόμαστε από εντυπώσεις της στιγμής .Τα άμεσα αποτελέσματα των εκπαιδευτικών προγραμμάτων για τα ναρκωτικά δεν μπορούν να μας πουν πολλά πράγματα για τα μακροπρόθεσμα αποτελέσματα .

Εξειδικευμένη Έρευνα

Καπνός

- Δύο στους πέντε 15χρονους εφήβους έχουν καπνίσει τσιγάρο τουλάχιστον μία φορά και ένας στους 10 καπνίζει καθημερινά με την πλειονότητα αυτών να καπνίζουν τουλάχιστον 6 τσιγάρα.
- Διαχρονικά, από το 1998 στο 2010 παρατηρείται τάση μείωσης του ποσοστού των 15χρονων εφήβων που καπνίζουν καθημερινά.

Οινοπνευματώδη ποτά

- Ένας στους τρεις 15χρονους καταναλώνει κάποιο οινοπνευματώδες ποτό τουλάχιστον μία φορά την εβδομάδα.
- Καταναλώνουν οινοπνευματώδη περισσότερα αγόρια από ό,τι κορίτσια, ιδιαίτερα όσο αυξάνεται η συχνότητα και η ποσότητα που καταναλώνεται.
- Ένα στα 4 αγόρια και ένα στα 5 κορίτσια ηλικίας 15 ετών πίνουν σε κάθε συνηθισμένη τους έξοδο τουλάχιστον 3 ποτά.
- Δύο στους 5 εφήβους ηλικίας 15 ετών έχουν μεθύσει τουλάχιστον μία φορά.
- Ένας στους 5 εφήβους ηλικίας 11-15 ετών αναφέρει ότι πολλοί φίλοι του πίνουν οινοπνευματώδη ποτά.



Άλλες ουσίες

- Χρήση κάνναβης έχουν κάνει το 7,2% των 15χρονων μαθητών (10,6% των αγοριών και 3,7% των κοριτσιών), ενώ τα 2/3 αυτών έχουν επαναλάβει τη χρήση 3 ή και περισσότερες φορές.
- Χρήση κάποιας άλλης παράνομης ουσίας εκτός κάνναβης και έκσταση έχουν κάνει τουλάχιστον μία φορά το 3,1% των 15χρονων εφήβων.
- Χρήση εισπνεόμενων ουσιών έχουν κάνει τουλάχιστον μία φορά το 8% των 15χρονων εφήβων.
- Χρήση ηρεμιστικών/ υπνωτικών φαρμάκων (χωρίς τη σύσταση γιατρού) έχουν κάνει το 3% των 15χρονων.

BIA

Στην Ελλάδα του 21ου αιώνα εμφανίζεται ανησυχία για τα συνεχώς αυξανόμενα περιστατικά βίαιης συμπεριφοράς από παιδιά και εφήβους. Αυτό το πολύπλευρο και περίπλοκο θέμα χρήζει ιδιαίτερης προσοχής και κατανόησης από τους γονείς, τους εκπαιδευτικούς και γενικώς από την κοινωνία των ενηλίκων. Τα παιδιά ακόμη και



στην προσχολική ηλικία μπορεί να εκδηλώσουν βίαιη συμπεριφορά. Οι γονείς και οι άλλοι ενήλικες που γίνονται μάρτυρες μιας τέτοιας συμπεριφοράς μολονότι μπορεί να ανησυχούν, κατά βάθος ελπίζουν ότι το «παιδί θα «στρώσει» μεγαλώνοντας?». Η αλήθεια είναι ότι η βίαιη συμπεριφορά από ένα παιδί σε οποιοδήποτε στάδιο ανάπτυξης κι αν βρίσκεται θα πρέπει να αντιμετωπίζεται με

σοβαρότητα. Δεν θα πρέπει να το δούμε σαν «μια φάση που περνάει το παιδί!». Η βίαιη συμπεριφορά στα παιδιά και τους εφήβους μπορεί να εμφανίζεται με πολλά πρόσωπα: εκρηκτική ιδιοσυγκρασία, επιθετικότητα, έντονοι καυγάδες, απειλές ή και απόπειρες για πρόκληση ζημιάς σε άλλους (σε αυτό περιλαμβάνονται και σκέψεις αυτοκτονίας), η χρήση όπλων, ο βασανισμός ζώων, η σκόπιμη καταστροφή ξένης περιουσίας και ο βανδαλισμός.

Παράγοντες που συμβάλλουν στην εκδήλωση βίαιης συμπεριφοράς

Πολλές ερευνητικές μελέτες συγκλίνουν στο συμπέρασμα ότι μια σύνθετη αλληλεπίδραση πολλών διαφορετικών παραγόντων, μπορεί να οδηγήσει παιδιά και εφήβους σε βίαιη συμπεριφορά. Στους παράγοντες αυτούς περιλαμβάνονται:

- Προηγούμενη επιθετική ή βίαιη συμπεριφορά
- Να έχει υποστεί το παιδί ή ο έφηβος σωματική βία ή και σεξουαλική κακοποίηση
- Γενετικοί (κληρονομικοί) παράγοντες
- Η έκθεση σε σκηνές βίας που προβάλλονται από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης (τηλεόραση, κινηματογράφος, κ.λ.π.)
- Η χρήση ναρκωτικών ή/ και αλκοόλ
- Η ύπαρξη όπλων στο σπίτι

- Ο συνδυασμός διαφόρων στρεσογόνων κοινωνικό-οικονομικών συνθηκών (φτώχεια, διαζύγιο γονέων, ύπαρξη του ενός μόνο γονιού, ανεργία, έλλειψη υποστήριξης από το συγγενικό περιβάλλον)
- Εγκεφαλική βλάβη

Ποια σημάδια μας προειδοποιούν ότι το παιδί μας είναι πιθανό να εκδηλώσει βίαια συμπεριφορά;

Πρέπει να αντιμετωπισθούν με ιδιαίτερη προσοχή παιδιά ή έφηβοι για τους οποίους συντρέχουν κάποιοι από τους παραπάνω επιβαρυντικούς παράγοντες και εκδηλώνουν τις παρακάτω συμπεριφορές:

- Έντονο θυμό
- Συχνή απώλεια του συναισθηματικού ελέγχου και κυκλοθυμικές τάσεις
- Ανεξέλεγκτη παρορμητικότητα
- Όταν είναι υπερβολικά οξύθυμοι
- Όταν απογοητεύονται με το παραμικρό



Κοινός στόχος γονέων και εκπαιδευτικών πρέπει να είναι ο έλεγχος τέτοιου είδους συμπεριφορών.

Τι μπορεί να γίνει όταν ένα παιδί συμπεριφέρεται βίαια;

Αμέσως μόλις οι γονείς αρχίζουν να προβληματίζονται για το παιδί τους, είναι καλό να επισκεφτούν κάποιον ειδικό σε θέματα ψυχικής υγείας ώστε να γίνει μια λεπτομερής εκτίμηση του προβλήματος. Η έγκαιρη παρέμβαση ενός ειδικού μπορεί να βοηθήσει σημαντικά. Η ψυχολογική παρέμβαση αποβλέπει κυρίως στο να βοηθήσει το παιδί:

- Να μάθει πώς να ελέγχει τον θυμό του
- Να εκφράζει το θυμό και την απογοήτευση του με κοινωνικά αποδεκτούς τρόπους
- Να είναι υπεύθυνος για τις πράξεις του και να αποδέχεται τις συνέπειες τους

Επιπλέον, κατά τη διάρκεια της θεραπείας μπορεί να χρειαστεί να αντιμετωπιστούν οικογενειακές συγκρούσεις, σχολικές δυσκολίες καθώς και προβλήματα που αφορούν

την ευρύτερη κοινότητα στην οποία ανήκει το παιδί και η οικογένεια του.

Μπορεί να προληφθεί η βία συμπεριφορά στα παιδιά;

Έρευνες έχουν δείξει ότι μεγάλο μέρος της βίαιης συμπεριφοράς μπορεί να περιοριστεί ή ακόμη και να προληφθεί αν οι επιβαρυντικοί παράγοντες που αναφέραμε παραπάνω μειωθούν σημαντικά ή εκλείψουν. Πολύ σημαντικό προς αυτή τη κατεύθυνση είναι να ελαχιστοποιήσουμε αν είναι δυνατόν την έκθεση των παιδιών μας (και των εφήβων) στη βία που βιώνουν είτε μέσα στο σπίτι -ψυχολογική και σωματική-, είτε στον ευρύτερο κοινωνικό τους περίγυρο, είτε από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης. Ένα είναι ξεκάθαρο, η βία οδηγεί στη βία. Επίσης, οι ακόλουθες μέθοδοι μπορούν να συμβάλουν στη μείωση και την αποτελεσματικότερη πρόληψη της βιαίας συμπεριφοράς:

- Η πρόληψη της κακοποίησης των παιδιών (μέσα από προγράμματα ενημέρωσης και εκπαίδευσης γονέων, οικογενειακής υποστήριξης κ.λ.π.),
- Η εκπαίδευση των παιδιών και των εφήβων σε θέματα σεξ, καθώς και η εκπαίδευση των γονέων σε ζητήματα εφηβείας,
- Τα προγράμματα έγκαιρης παρέμβασης σε παιδιά με βία συμπεριφορά,
- Ο έλεγχος της παρακολούθησης σκηνών βίας από τα παιδιά στην τηλεόραση, βίντεο και κινηματογράφο.

ΕΝΔΟΣΧΟΛΙΚΗ ΒΙΑ

Η Ενδοσχολική βία και ο εκφοβισμός μεταξύ των μαθητών έχει αρχίσει να γίνεται αντικείμενο προσοχής, συζήτησης και μελέτης και στην Ελλάδα. Θεωρείται πλέον κοινωνικό πρόβλημα, σύμφωνα με τα αποτελέσματα σχετικών ερευνών που διεξάγονται σε σχολεία της χώρας.



Οι όροι που χρησιμοποιούνται για να περιγράψουν το φαινόμενο είναι : <Ενδοσχολική βία>, <εκφοβισμός> και <θυματοποίηση>. Ορίζουν μια κατάσταση κατά την οποία ασκείται εσκεμμένη, απρόκλητη, συστηματική και επαναλαμβανόμενη βία και επιθετική συμπεριφορά με σκοπό την

επιβολή, την καταδυνάστευση και την πρόκληση σωματικού και ψυχικού πόνου σε μαθητές από συμμαθητές τους, εντός και εκτός σχολείου. Δυστυχώς, σε πολλές περιπτώσεις τα περιστατικά βίας και εκφοβισμού στα σχολεία δεν αντιμετωπίζονται κατάλληλα. Η Ενδοσχολική βία που εκδηλώνεται μεταξύ των μαθητών έχει τις εξής μορφές: σωματική, λεκτική, ψυχολογική και κοινωνική.

Στην Ελλάδα τα δεδομένα διάφορων ερευνών δείχνουν ότι:

- Το 10%-15% των μαθητών πέφτει θύμα διάφορων μορφών βίας στο σχολείο.

- Οι μαθητές που ασκούν βία υπολογίζεται ότι ξεπερνούν το 5% του συνόλου των μαθητών.
- Τα αγόρια σε σχέση με τα κορίτσια εμπλέκονται πιο συχνά σε περιστατικά βίας, σε αναλογία 3 προς 1.
- Οι μισοί από τους μαθητές-θύματα βίας δεν αναφέρουν πουθενά το γεγονός ενώ οι υπόλοιποι μισοί συνήθως το αναφέρουν σε φίλους τους και σπανιότερα στους εκπαιδευτικούς ή στους γονείς τους.

Οι ψυχοκοινωνικές επιπτώσεις του εκφοβισμού και της βίας στους εφήβους είναι πολλές και σοβαρές. Τα παιδιά που γίνονται θύματα εκφοβισμού και βίας είναι δυνατό να νοιώσουν έντονο άγχος και αισθήματα ανασφάλειας, να έχουν φοβίες, να παρουσιάσουν σχολική άρνηση, να απουσιάζουν συχνά από το σχολείο, να οδηγηθούν σε σχολική αποτυχία, να εμφανίσουν μαθησιακές δυσκολίες, ψυχοσωματικά προβλήματα όπως πονοκεφάλους, πόνους στην κοιλιά, διαταραχές ύπνου κ.ά. καθώς και κατάθλιψη. Τα παιδιά θύτες, δηλαδή αυτά που ασκούν την βία και τον εκφοβισμό, αντιμετωπίζουν τον κίνδυνο να απομακρυνθούν από το σχολείο, να διακόψουν την σχολική φοίτηση, να εμφανίσουν τάσεις φυγής από το σπίτι και να εξελιχθούν, σε ποσοστό που προσεγγίζει το 50%, σε ενήλικες με αντικοινωνική και παραβατική συμπεριφορά.



ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

Καθημερινά η βία και η εγκληματικότητα αυξάνεται σ' όλο τον κόσμο και μάλιστα ολοένα και περισσότεροι νέοι είναι οι πρωταγωνιστές αυτών των απάνθρωπων ενεργειών. Ακόμη και στη χώρα μας οι στατιστικές δείχνουν ότι ολοένα και αυξάνονται οι παραβατικές συμπεριφορές. Ληστείες, τρομοκρατικές ενέργειες, σκοτωμοί και απαγωγές είναι πια καθημερινό φαινόμενο. Όμως τι φταίει για αυτή την επικίνδυνη κατάσταση που έχουμε φτάσει; Πολλοί αποδίδουν την αύξηση της εγκληματικότητας στην αύξηση της ανεργίας και στη φτώχεια που μαστίζει πολλές χώρες του κόσμου. Ορισμένοι θεωρούν ότι η φτώχεια και η ανέχεια οδηγούν τους νέους στην εγκληματικότητα.

Μεγάλο ρόλο στην εγκληματικότητα των νέων παίζουν οι εξαρτησιογόνες ουσίες, το αλκοόλ και τα ναρκωτικά. Όταν ένας άνθρωπος εθιστεί στις ουσίες αυτές, παύει να ελέγχει τον εαυτό του και μπροστά στο φόβο της στέρησης μπορεί να προβεί σε κάθε παράνομη ενέργεια προκειμένου να εξασφαλίσει τη δόση του. Όμως τα βαθύτερα αίτια που οδηγούν τους νέους στην παρανομία και στα ναρκωτικά είναι η κατάντια της κοινωνίας μας, όπου κυριαρχεί το χρήμα και έχουν εξαφανιστεί οράματα, ιδανικά, ινδάλματα και μεγάλοι ηγέτες.

Πολλοί από τους γονείς αυτούς πιστεύουν ότι δίνοντας χρήματα στο παιδί τους απαλλάσσονται από τις υποχρεώσεις και τα καθήκοντά τους. Μπορεί λοιπόν οι νέοι μας να διαθέτουν σήμερα όλα τα αγαθά, όμως η σκληρή, αδιάφορη και διεφθαρμένη

κοινωνία μας τους κάνει να ασφυκτιούν, να τρελαίνονται και να ψάχνουν για νέες διεξόδους.

Βασικά χαρακτηριστικά των νέων με εγκληματικές τάσεις:

- Επιθετικότητα που εκδηλώνεται προς τους γονείς ή τις αρχές, καταστροφικότητα, καβγάδες με συνομηλίκους, ωμότητα, ευμετάβλητη ψυχική διάθεση και έλλειψη αντοχής στις ματαιώσεις.
- Αδυναμία να αποκτήσουν κοινωνικά προσόντα, αδυναμία για συνεργασία σε ομαδικές προσπάθειες, συνεχής ανησυχία και συνεχείς απουσίες από το σχολείο.
- Δεν ακολουθούν τους κοινωνικούς κανόνες, επιδίδονται σε κλοπές βανδαλισμούς, ρισκάρουν χωρίς λόγο, χρησιμοποιούν αλκοόλ και ναρκωτικά, φεύγουν από το σπίτι.
- Αποτυγχάνουν στις διαπροσωπικές σχέσεις, έχουν δυσκολίες στις σχέσεις τους με τους ενήλικους και δεν συμμετέχουν σε κοινωνικές δραστηριότητες.
- Εμφανίζουν απειθαρχία, ισχυρογνωμοσύνη, δεν δέχονται τιμωρίες και έχουν ενοχές.

Οργανικοί παράγοντες

Ο γονότυπος 47XYY στους άντρες, σχετίζεται με διαταραχές στη συμπεριφορά. Επίσης, πολλοί ασθενείς με διαταραχές της προσωπικότητας εμφανίζουν ηλεκτροεγκεφαλικές αλλοιώσεις και ιδιαίτερα αυτοί που έχουν επιθετικές και αντικοινωνικές συμπεριφορές.

Ψυχολογικοί παράγοντες

Οι έφηβοι που δεν ένιωσαν ποτέ μέχρι τότε την ασφάλεια, είναι πολύ εύθραυστοι με αποτέλεσμα, όταν φτάνουν στην εφηβεία να βρίσκονται σε μια κατάσταση ελάχιστης αντίστασης και να βιώνουν αυτή τη φάση καταστροφικά.

Η εφηβεία δρα καταλυτικά. Όλες οι ελλείψεις της προσωπικότητας που οφείλονται είτε σε κληρονομικούς παράγοντες είτε σε στέρησεις, βγαίνουν στην επιφάνεια. Έτσι, θα εκδηλωθούν νευρώσεις, ψυχώσεις, εγκληματικότητα.



Τα παιδιά που μεγάλωσαν χωρίς αγάπη, χωρίς μητέρα, χωρίς ζεστασιά, θα έχουν αρχικά μια προδιάθεση στις σωματικές αρρώστιες και μεγαλώνοντας θα έχουν μια προδιάθεση στις συναισθηματικές διαταραχές.

Η μητρική στέρηση στην πρώιμη παιδική ηλικία παίζει καθοριστικό ρόλο για τη διαμόρφωση χαρακτήρα που τείνει προς την εγκληματικότητα.

Η απουσία λογικής τιμωρίας

εμποδίζει το παιδί να αποφορτιστεί από την ενοχή του και ταυτόχρονα αυξάνει το άγχος του και τη επιθετικότητά του. Επίσης, συνηθισμένο να κάνει αυτό που του αρέσει, θα δυσανεστηθεί από τις πρώτες δυσκολίες και θα αποδώσει τις αποτυχίες του στους άλλους, το οποίο μπορεί να οδηγήσει στην εκτόνωση της επιθετικότητάς και της απογοήτευσής του με αντικοινωνικές συμπεριφορές.

ΕΝΔΟΟΙΚΟΓΕΝΙΑΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ

Η οικογένεια είναι ένα σύστημα με κανόνες και δομή, είναι ένα ψυχοκοινωνικό σύστημα που έχει δυναμικές αλληλεπιδράσεις και διεργασίες. Μέσα στο οικογενειακό σύστημα αναπτύσσονται σχέσεις ανάμεσα στα μέλη τους. Μελετώντας και παρατηρώντας τις διεργασίες που γίνονται σε αυτό μπορούν να εκτιμηθούν τα ανθρώπινα προβλήματα και συμπεριφορές που αναπτύσσει ο καθένας μας, τα συμπτώματα, αλλά και οι λύσεις που βρίσκονται ώστε να επιβιώσει ολόκληρο το σύστημα.

Παιδική κακοποίηση στα πλαίσια της οικογένειας υπήρχε κατά τη διάρκεια της ανθρώπινης ιστορίας, αλλά μόνο πρόσφατα, οι άνθρωποι άρχισαν να σκέφτονται διαφορετικά γι' αυτό το θέμα, να δημιουργούν νομικούς ορισμούς για την κακοποίηση, να ορίζουν κυβερνητικούς φορείς οι οποίοι έχουν τη δύναμη να απομακρύνουν παιδιά από τα σπίτια τους, καθώς και να διεξάγουν χιλιάδες ερευνητικές μελέτες επάνω στο θέμα.



Το φαινόμενο της παιδικής σεξουαλικής κακοποίησης συμβαίνει σε πολύ μεγαλύτερη κλίμακα από όσο γνωρίζουμε όμως καλύπτεται από έντονη μυστικότητα. Σύμφωνα με εκτιμήσεις του Βρετανικού Οργανισμού για την πρόληψη της παιδικής σεξουαλικής κακοποίησης τα 3/4 των παιδιών που κακοποιούνται σεξουαλικά δε θα μιλήσουν σε κανένα κατά τη διάρκεια της παιδικής ηλικίας για αυτήν. Ακόμη από όσα παιδιά μιλήσουν, ελάχιστα θα φθάσουν να απασχολήσουν τις αστυνομικές αρχές, τις

κοινωνικές υπηρεσίες ή τους επαγγελματίες υγείας.

Ευρήματα ερευνών έχουν δείξει ότι τα κορίτσια κακοποιούνται με συχνότητα 3 φορές υψηλότερη από ότι τα αγόρια, ότι τα αγόρια είχαν μεγαλύτερες πιθανότητες για συναισθηματική παραμέληση και σοβαρή σωματική βλάβη από ότι τα κορίτσια και ότι τα παιδιά έχουν μεγαλύτερο κίνδυνο να κακοποιηθούν σεξουαλικά από τη ηλικία των 3 ετών και άνω. Ο πραγματικός αριθμός των περιστατικών σεξουαλικής κακοποίησης εκτιμάται ότι είναι πολύ μεγαλύτερος από αυτόν που δείχνουν οι έρευνες. Τα περισσότερα παιδιά θύματα κακοποίησης και παραμέλησης δεν ανιχνεύονται από τις κοινωνικές υπηρεσίες. Στη σεξουαλική κακοποίηση ειδικά, όπου δεν υπάρχουν απαραίτητα σωματικές ενδείξεις, η μυστικότητα και η ντροπή εμποδίζει τους εφήβους αλλά και τους ενήλικες που γνωρίζουν να ζητήσουν βοήθεια.

A. Σωματική κακοποίηση

Η σωματική κακοποίηση περιλαμβάνει κάθε είδους τραυματισμούς ή κακώσεις διαφορετικής σοβαρότητας και συχνά διαφορετικών ηλικιών, που δεν οφείλονται σε ατυχήματα. Η κάκωση μπορεί να είναι μία ή πολλές, παρατηρούνται δε συχνότερα στο κεφάλι και στα άκρα του παιδιού, δηλαδή στα ακάλυπτα μέρη του σώματος. Οι επαγγελματίες υγείας οφείλουν, ακόμα και με την παραμικρή υποψία, να εξετάζουν με προσοχή όλο το σώμα του παιδιού.

B. Ψυχολογική κακοποίηση

Η ψυχολογική κακοποίηση ενός παιδιού μπορεί να περιλαμβάνει πράξεις και συμπεριφορές οι οποίες εμπεριέχουν απόρριψη, εκφοβισμό, απομόνωση, εκμετάλλευση, υποτίμηση, συναισθηματική απροσφορότητα όπως και κοινωνικά αποκλίνουσες πράξεις.

Γ. Παραμέληση

Ως παραμέληση θεωρείται το φαινόμενο σύμφωνα με το οποίο η διατροφή, η ιατρική φροντίδα, η ένδυση, η στέγαση, η σχολική φοίτηση ή η παρακολούθηση που παρέχεται στο παιδί είναι έντονα ανεπαρκής ή ακατάλληλη σε βαθμό τέτοιο ώστε να παραβλέπεται ή να τίθεται σε σοβαρό κίνδυνο ή υγεία και η ανάπτυξή του. Ένα παιδί είναι παραμελημένο εάν αφεθεί χωρίς φροντίδα για μακρά χρονικά διαστήματα ή εάν εγκαταλειφθεί.

Δ. Σεξουαλική παραβίαση – Αιμομιξία

Σεξουαλική παραβίαση θεωρείται η συμμετοχή ή η έκθεση παιδιών και εφήβων σε πράξεις με σεξουαλικό περιεχόμενο υποκινούμενες από ενήλικα, συνήθως, που έχει σχέση φροντίδας ή οικειότητας με το παιδί, οι οποίες έχουν ως σκοπό τη σεξουαλική διέγερση ή και ικανοποίηση του ενήλικα. Χαρακτηριστικά του φαινομένου είναι η ανηλικότητα του παιδιού, η σχέση εξάρτησης ή εμπιστοσύνης ανάμεσα στον ενήλικα και το παιδί, η έλλειψη συνειδητής κατανόησης της έννοιας και του περιεχομένου της πράξης αυτής, άρα και η έλλειψη συνειδητής συναίνεσης του παιδιού. Οι πράξεις αυτές παραβιάζουν όχι μόνο τον αιμομικτικό φραγμό, αλλά και τις γενικότερες αντιλήψεις της κοινωνίας σχετικά με τις οικογενειακές σχέσεις και τα όρια των οικογενειακών ρόλων. Η σεξουαλική παραβίαση εμπεριέχει διάφορες μορφές με ή χωρίς επαφή, από την έκθεση σε επίδειξη, τις θωπίες και τις ασελγείς πράξεις, μέχρι το βιασμό και την αιμομιξία. Η παιδική πορνογραφία και η πορνεία δεν είναι παρά οι εμπορευματικές πλευρές αυτού του ζητήματος, οι οποίες αναφέρονται με τον όρο "σεξουαλική εκμετάλλευση".



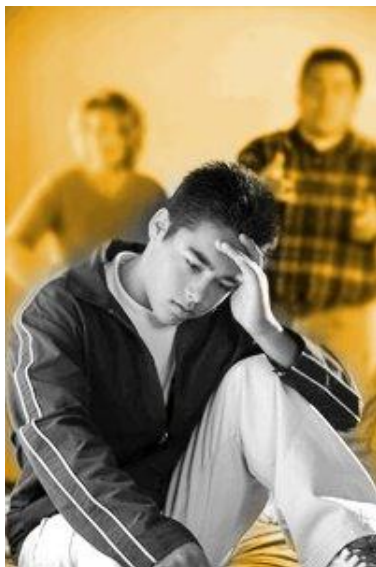
Το διαζύγιο θεωρείται ένα από τα σημαντικότερα στρεσογόνα γεγονότα στη ζωή μίας οικογένειας, με δυνητικά σοβαρές συνέπειες στη ψυχολογική εξέλιξη και προσαρμογή των παιδιών. Τις τελευταίες δεκαετίες παρατηρείται ραγδαία αύξηση

των διαζυγίων, ιδίως στις προηγούμενες χώρες, με αποτέλεσμα να είναι αναγκαία η διερεύνηση των συνεπειών στα παιδιά και η προώθηση κατάλληλων τρόπων αντιμετώπισης. Πολλά παιδιά καταφέρνουν και ξεπερνούν αυτή τη στρεσογόνα εμπειρία ωστόσο ένας αρκετά μεγάλος αριθμός βιώνει με επώδυνο τρόπο τουλάχιστον κάποια φάση αυτής της κατάστασης.

Αρχικά το διαζύγιο θεωρούνταν μία μορφή πένθους, διότι το παιδί καλείται να αντιμετωπίσει την απώλεια της οικογένειάς του με την αρχική μορφή της. Σήμερα αναγνωρίζεται ότι το πένθος είναι ένα από τα πολλά επώδυνα συναισθήματα που χαρακτηρίζουν ένα διαζύγιο.

Η επίδραση του χωρισμού των γονέων στα παιδιά είναι μεγάλη. Οι σύγχρονες έρευνες όμως υπογραμμίζουν τη σημαντικότητα της καλής επικοινωνίας και των δύο γονέων καθώς και της συνεργασίας για τη διαπαιδαγώγηση τους με στόχο την καλύτερη προσαρμογή τους.

Οι έφηβοι εμφανίζουν συχνά έντονα συμπτώματα κατάθλιψης, όπως θλίψη, ευερεθιστότητα, χαμηλή αυτοεκτίμηση, δυσκολίες στη συγκέντρωση. Κάποιες φορές επίσης δυσκολίες στον ύπνο και τη διατροφή, σωματικά ενοχλήματα, παραπτωματικότητα. Δίνουν την εντύπωση ότι απομακρύνονται από την οικογενειακή ζωή και καταφεύγουν σε φίλους, προσπαθώντας να βρουν νόημα στη δική τους, περισσότερο αυτόνομη από τις συγκρούσεις των μεγάλων ζωή.



Οι ιδιαιτερότητες των εφήβων στην αντίδραση στο διαζύγιο των γονιών τους είναι η αμφισβήτηση του θεσμού του γάμου, οι φόβοι για την οικονομική εξασφάλιση, η απομυθοποίηση των γονέων και το σύνδρομο γονικής αποξένωσης.

Οι έφηβοι μετά το διαζύγιο των γονέων τους αισθάνονται εγκαταλελειμμένοι. Γίνονται επιθετικοί, επαναστατούν και αναλαμβάνουν τις υπενθυνότητες

ενός ενήλικα. Νιώθουν θυμό και αβεβαιότητα για τα πιστεύω τους και πιστεύουν πως μεγαλώνουν πολύ γρήγορα.

Οι επιπτώσεις ενός διαζυγίου είναι πολύ σοβαρές για τους εφήβους καθώς:

- Οι έφηβοι που ανέλαβαν << γονεϊκό ρόλο >> προς ένα γονέα εμφανίζουν δυσκολίες και καθυστέρηση στην αυτονόμησή τους.
- Οι έφηβοι που οι γονείς τους χωρίζουν όταν ήταν μικρότεροι από πέντε ετών παρουσιάζουν δυσκολίες στις ετερόφυλες σχέσεις.
- Στους εφήβους μονογονεϊκών οικογενειών παρατηρείται συχνότερα παραβατική συμπεριφορά.

Βιβλιογραφία

- http://translate.google.gr/translate?hl=el&langpair=en|el&u=http://en.wikipedia.org/wiki/Domestic_violence
- www.kporizontes.gr
- www.scoop.it.schoolbullying.gr
- www.epipsi.gr
- www.epsype.gr
- www.wikipedia.org
- www.euroipn.org
- www.vlioras.gr
- Εφηβεία – βιβλίο
- Ψυχολογικά προβλήματα στην εφηβική ηλικία – βιβλίο εκδόσεις ελληνικά γράμματα